

Kompetencje Policji w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i porządku w ruchu drogowym

1. Rola i zadania Policji

Zapewnianie bezpieczeństwa i porządku publicznego w Polsce znajduje się w zakresie kompetencyjnym wielu organów państwa. W całym systemie szczególną rolę spełnia jednak Policja, będąc podstawową formacją, która ponosi największą odpowiedzialność za stan bezpieczeństwa i porządku publicznego. Policja jest formacją uzbrojona i umundurowana, funkcjonująca według ściśle określonych zasad. Jest również jednym z organów administracji państwowej, który wyróżnia szczególny zakres uprawnień i zadań. Głównym celem, dla którego powołano tę formację jest służba społeczeństwu i ochrona bezpieczeństwa ludzi¹. Aktem prawnym, który normuje organizację, funkcjonowanie oraz zadania Policji jest ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 roku o Policji².

Strategia Bezpieczeństwa Narodowego państwa z 2014 roku zakłada, że Policja jest jedną z najważniejszych służb realizującą zadania w zakresie ochrony życia, zdrowia i mienia przed bezprawnymi zamachami, które mogą naruszać te dobra³ a także zadania, które mają na celu utrzymanie bezpieczeństwa i porządku publicznego na właściwym poziomie. Należy podkreślić, że

¹ M. Paździor, B. Szmulik, *Instytucje bezpieczeństwa narodowego*, Warszawa 2012, s. 181.

² Dz. U. 1990, nr 30, poz. 179.

³ *Strategia bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2014, s. 34.

wszystkie podejmowane działania związane są z przeciwdziałaniem różnego rodzaju czynom zabronionym. Policja zwalcza zarówno przestępczość pospolitą, jak i zorganizowaną o charakterze ekonomicznym, narkotykowym i kryminalnym⁴. Z zakresu zadań wynika, że Policja stanowi istotne ogniwo na rzecz bezpieczeństwa narodowego. W celu wypełniania zadań ustawowych współpracuje z innymi służbami w kontekście zapobiegania i zwalczania działalności, która narusza podstawowe normy prawne i życia społecznego⁵.

Zadania Policji w strukturze administracji zespolonej wynikają z art. 1 ust. 2 ustawy o Policji. Są one takie same w skali gminy, powiatu, województwa i kraju. Zadania Policji bezpośrednio określają jej funkcje. Podstawowym zadaniem ustawowym jest podejmowanie działalności mającej na celu ochronę życia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami, które naruszają te dobra. Kolejnym zadaniem jest ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego. W zakresie zadań leży także zapewnienie spokoju w miejscach publicznych oraz w środkach publicznego transportu i komunikacji publicznej. Policja ma również obowiązek zapewnienia spokoju i bezpieczeństwa w ruchu drogowym oraz na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania⁶.

Policjanci ponadto inicjują i organizują działania zapobiegające przestępstwom i wykroczeniom oraz różnego rodzaju zjawiskom kryminogennym. W tym celu podejmują współdziałanie w czasie wykonywania swoich zadań z innymi organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi⁷. W zakresie obowiązków i zadań Policji są także działania, które mają na celu wykrywanie i ściganie sprawców przestępstw i wykroczeń.

Kolejnym ważnym zadaniem jest sprawowanie nadzoru nad strażami gminnymi, miejskimi oraz innymi specjalistycznymi for-

⁴ Tamże, s. 34.

⁵ T. Małachowicz, *Zagrożenie bezpieczeństwa Państwa [w:] Policja w systemie bezpieczeństwa państwa. Materiały z konferencji*, Warszawa 2003, s. 14.

⁶ M. Paździor, B. Szmulik, wyd. cyt., s. 181.

⁷ Tamże, s. 181.

macjami ochronnymi w zakresie, który określają przepisy prawne. Wśród zadań, o których mówi ustawa o Policji należy jeszcze wymienić⁸:

- sprawowanie kontroli nad przestrzeganiem przepisów o charakterze porządkowym i administracyjnym, które związane są z działalnością publiczną lub obowiązujących w miejscach publicznych;
- współdziałanie z policjami innych państw oraz ich organizacjami międzynarodowymi;
- współdziałanie z organami i instytucjami Unii Europejskiej w oparciu o umowy i porozumienia międzynarodowe oraz odrębne przepisy;
- gromadzenie, przetwarzanie i przekazywanie informacji kryminalnych;
- prowadzenie baz danych zawierających informacje o wynikach analizy DNA.

Dodatkowe zadania zostały nałożone na Policję wraz z wejściem do Unii Europejskiej. Członkostwo w Unii Europejskiej nakłada obowiązek realizowania zadań, które wynikają z przepisów prawa Unii Europejskiej oraz umów i porozumień międzynarodowych na zasadach i w zakresie w nich określonych⁹.

Należy podkreślić, że Policja jest formacją, której podstawową funkcją jest zapobieganie i zwalczanie działań naruszających poczucie bezpieczeństwa obywateli.

Zakres zadań i obowiązków realizowanych (w oparciu o akty prawne i porozumienia) przez tą organizację wymaga współpracy z różnymi instytucjami i organami. Pomimo faktu, iż Policja jest podstawową formacją wykonującą zadania w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa ludzi i mienia oraz utrzymania porządku publicznego, to problematyką tą zajmuje się również wiele instytucji i organizacji współpracujących z nią na co dzień. Analiza zadań i obowiązków Policji pozwala stwierdzić, że obejmują one szeroki

⁸ Art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 roku o Policji.

⁹ Tamże, s. 182.

wachlarz działań, jednak efektywność Policji w dużej mierze uzależniona jest od właściwej i skoordynowanej współpracy z innymi podmiotami należącymi do systemu bezpieczeństwa narodowego.

2. Struktura pionu ruchu drogowego

W strukturze organizacyjnej Komendy Głównej Policji funkcjonuje Biuro Prewencji i Ruchu Drogowego, które koordynuje pracę komórek organizacyjnych Komend Wojewódzkich a te z kolei Komend Miejskich i Powiatowych.

Do najważniejszych zadań tego pionu należy zaliczyć:

- organizowanie i prowadzenie działań w zakresie utrzymania bezpieczeństwa i płynności ruchu drogowego, kontrolę ruchu drogowego, analizowanie zdarzeń drogowych;
- prowadzenie postępowań w sprawach o wypadki i kolizje drogowe na drogach publicznych;
- prowadzenie ewidencji kierowców, naruszających przepisy ruchu drogowego;
- koordynowanie i prowadzenie, na terenie podległym Komendzie, działań w ramach ogólnokrajowych i wojewódzkich akcji kontrolno-porządkowych;
- analizowanie bezpieczeństwa, porządku i płynności ruchu na drogach publicznych, badanie przyczyn i okoliczności wypadków (kolizji) drogowych.

Bezpieczeństwo ruchu drogowego należy do najważniejszych problemów społecznych. Fakt ten wynika z tego, że katastrofy, wypadki oraz kolizje drogowe generują ogromne szeroko pojęte koszty, stąd też edukacja dla bezpieczeństwa ruchu drogowego nabiera coraz większego znaczenia.

3. Zdarzenia powodujące zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym

W ruchu drogowym istnieje wiele różnych zagrożeń mających wpływ na bezpieczeństwo w ruchu drogowym. Główną przyczyną jest nadmierna prędkość pojazdów, im jest ona większa, tym

trudniej uniknąć wypadku a tym poważniejsze są obrażenia i straty. Publikowane raporty donoszą, że w Polsce zbyt duża prędkość to przyczyna ponad 30% wypadków śmiertelnych¹⁰. Nadmierna prędkość dotyczy 94% kierowców na odcinkach dróg przechodzących przez niewielkie miejscowości, gdzie obowiązują ograniczenia 50 km/h. Zjawisko to jest plagą polskich miast, aż 85% kierowców jeździ w dużych miastach za szybko¹¹. Nadmierna prędkość zwiększa prawdopodobieństwo śmierci pieszego aż do 90%¹².

Drugim poważnym zagrożeniem bezpieczeństwa w ruchu drogowym jest ruch tranzytowy, który ze względu na brak tzw. obwodnic prowadzi niejednokrotnie przez miejscowości, osiedla i centra miast. W ruchu tym szczególnie uciążliwe są samochody ciężarowe. Inne zagrożenie związane jest z niedostatkiem infrastruktury dla ruchu pieszo-rowerowego. W Polsce około 1/3 wypadków jest skutkiem środowiska dróg¹³.

Wśród innych zagrożeń należy jeszcze wymienić niedostosowanie prędkości do warunków ruchu, nieudzielanie pierwszeństwa przejazdu, nieprawidłowe wyprzedzanie. Nie zachowywanie ostrożności przez uczestników ruchu drogowego, niestosowanie się do przepisów ruchu drogowego jest przyczyną nie tylko przykrych, ale niejednokrotnie tragicznych w skutkach zdarzeń¹⁴.

Zagrożenia w ruchu drogowym najczęściej dzieli się na dwie grupy:

- 1) wypadki,
- 2) kolizje.

Szczególnym rodzajem wypadku drogowego jest katastrofa drogowa. Wypadkiem nazywane jest takie zdarzenie drogowe,

¹⁰ *Zagrożenia związane z nadmierną prędkością ruchu pojazdów*, <http://edroga.pl/inzynia> (dostęp: 23.05.2015 r.).

¹¹ Tamże.

¹² Tamże.

¹³ Tamże.

¹⁴ [Http://www.wojsko-polskie.pl/pl/z-zycia-wojska/34788,zagrozenia-w-ruchu-drogowym-w-okresie-jesienno-zimowym.html](http://www.wojsko-polskie.pl/pl/z-zycia-wojska/34788,zagrozenia-w-ruchu-drogowym-w-okresie-jesienno-zimowym.html), 23.05.2015 r.

które zaistniało lub ma swój początek na drodze publicznej w strefie ruchu lub w strefie zamieszkania, w związku z ruchem przynajmniej jednego pojazdu, które pociągnęło za sobą ofiary w ludziach, w tym także u sprawcy tego zdarzenia¹⁵. Dla potrzeb rejestracji w Systemie Ewidencji Wypadków i Kolizji (SEWiK) wypadkiem drogowym nazywane jest zdarzenie drogowe, które pociągnęło za sobą ofiary w ludziach, w tym także u sprawcy tego zdarzenia¹⁶. Kolizją drogową określa się natomiast zdarzenie drogowe zaistniałe lub mające początek na drodze publicznej, w strefie zamieszkania, w związku z ruchem przynajmniej jednego pojazdu, które pociągnęło za sobą wyłącznie straty materialne¹⁷.

Podsumowując należy stwierdzić, że do najczęstszych zagrożeń w ruchu drogowym na polskich drogach należy zaliczyć niedostosowywanie prędkości do warunków panujących na drodze, nadmierna prędkość, nieustępowanie lub wymuszanie pierwszeństwa przejazdu, nieprawidłowe zachowania wobec pieszych, nieprawidłowe manewry przy wyprzedzaniu. Dość duży odsetek zagrożeń powodują piesi, wśród tych nieprawidłowych zachowań należy wymienić nieostrożne wejście na jezdnię, przekraczanie jezdni w miejscu niedozwolonym, wejście na jezdnię zza pojazdu, przeszkody. Poważne zagrożenia w ruchu drogowym powodują nietrzeźwi uczestnicy ruchu drogowego. Najliczniejszą grupę nietrzeźwych sprawców wypadków drogowych stanowią kierujący pojazdami. Niewątpliwie oprócz zagrożeń, których sprawcami są uczestnicy należy również wskazać zagrożenia wynikające z ukształtowania środowiska dróg, a w szczególności braki w infrastrukturze drogowej.

¹⁵ K. Ślusarz, *Wykonywanie podstawowych czynności na miejscu zdarzenia drogowego*, Wyd. Szkoły Policji w Słupsku, Słupsk 2014, s. 7.

¹⁶ Tamże, s. 7.

¹⁷ Tamże, s. 7.

4. Przygotowanie Policji w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa w ruchu drogowym

Zapewnienie bezpieczeństwa w ruchu drogowym należy do policjantów zatrudnionych w komórkach organizacyjnych pionu ruchu drogowego. W 2013 r. we wspomnianych komórkach pionu ruchu drogowego zatrudniano blisko 8300 policjantów, z czego 7 556 skierowanych było bezpośrednio do służby¹⁸. Na drogach służbę pełniło ponad 6 tys. policjantów. Każdego dnia na drogach pełniło służbę około 3 570 funkcjonariuszy. Zakres zadań i formy tej służby szczegółowo reguluje Zarządzenie nr 609 Komendanta Głównego Policji¹⁹. Cytowane Zarządzenie szczegółowo określa metody i formy wykonywania przez policjanta zadań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i porządku w ruchu drogowym, ponadto reguluje organizację służby na drogach, określa także sposoby jej pełnienia. Zarządzenie reguluje również zasady współdziałania z innymi służbami Policji i podmiotami pozapolicyjnymi w zakresie działań, które mają na celu poprawę bezpieczeństwa w ruchu drogowym oraz zwalczania przestępczości na drogach.

Oprócz zapewnienia odpowiedniego stanu osobowego w komórkach ruchu drogowego, ważnym elementem jest odpowiednie wyposażenie policjantów pełniących służbę na drogach. Analiza raportów i innych danych związanych z organizacją Służby Ruchu Drogowego pozwala stwierdzić, że w ostatnich latach czterech latach znacznie zwiększyła się liczba pojazdów i sprzętu do pomiaru prędkości, pozostających w użyciu policjantów pionu ruchu drogowego.

W latach 2008–2014, jak wynika z publikowanych danych, sukcesywnie wrastała liczba oznakowanych radiowozów z wide-

¹⁸ *Działania Policji na rzecz bezpieczeństwa w ruchu drogowym*, NIK, Warszawa 2014, isp.policja.pl/download/12/.../nik-p-13-100-policja-bezpieczenstwo-rd.pdf, 23.05.2015 r.

¹⁹ Zarządzenie nr 609 Komendanta Głównego z dnia 25 czerwca 2007 r. w sprawie sposobu pełnienia służby na drogach przez policjantów (Dz. Urz. KGP z dnia 16 lipca 2007 r.).

orejstratorami, co z pewnością przyczyniło się do zwiększenia efektywności pracy policjantów. W analizowanym okresie zwiększyła się także liczba radiowozów nieoznakowanych. Należy podkreślić, że obecnie liczba radiowozów nieoznakowanych z wideorejstratorami jest znacznie większa niż liczba radiowozów oznakowanych. Nadal jednak sprawozdania NIK wskazują na braki w wyposażeniu sprzętowym, które odnoszą się także do środków transportu²⁰.

Warto zaznaczyć, że Komendant Główny Policji w latach 2008–2014 podjął szereg przedsięwzięć, które mają podnieść poziom przygotowania policjantów do pełnienia służby w komórkach ruchu drogowego. Realizowane zadania miały na celu zwiększenie liczebności funkcjonariuszy nie tylko zatrudnionych w pionie Ruchu Drogowego, ale zwiększenie liczby policjantów, którzy pełnią faktyczną służbę na drogach. Ponadto podejmowane były działania, które polegały na doposażeniu policjantów analizowanego pionu w sprzęt; radiowozy, mierniki prędkości itp. Działania te przynoszą wymierne efekty w postaci spadku liczby wypadków drogowych, w 2013 r. w Polsce doszło do 35 849 wypadków drogowych, w których zginęło 3 357 osób, a 44 064 zostało rannych. W porównaniu do roku 2012, kiedy doszło w Polsce do 37 046 wypadków drogowych, w których zginęło 3 571 osób, nastąpił spadek: liczby wypadków – o 1 197, tj. o 3,2%; liczby zabitych – o 214 osób, tj. o 5,9%; liczby rannych – o 1 728 osób, tj. o 3,7%²¹. Należy jednak podkreślić, że przeprowadzane kontrole wskazują na liczne niedociągnięcia i braki zarówno w aspekcie przygotowania policjantów (wyszkolenie), jak i przygotowania sprzętowego.

²⁰ *Działania Policji na rzecz bezpieczeństwa w ruchu drogowym, Informacje o wynikach kontroli*, KPB-4101-01-00/2013, nr ewid. 5/2014/P/13/100/KPB, <https://www.nik.gov.pl/plik/id,6353,vp,8118.pdf>, 23.05.2015 r.

²¹ *Zwiększenie liczby policjantów ruchu drogowego*, „Kwartalnik Policyjny” 2014, nr 1, s. 17.

5. Działania Policji Ruchu Drogowego w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa w ruchu drogowym

Działania, których celem jest stworzenie bezpiecznych warunków w ruchu drogowym, należą do Biura Prewencji Ruchu Drogowego KGP oraz wszystkich komórek pionu ruchu drogowego w komendach wojewódzkich i powiatowych. Działania Policji na rzecz bezpieczeństwa w ruchu drogowym prowadzone są w kilku obszarach²²:

- działania kontrolne;
- działania legislacyjne;
- działania profilaktyczno-edukacyjne;
- działania logistyczno-organizacyjne.

Jednym z podstawowych zadań jest „opracowywanie kierunków, inicjowanie oraz wdrażanie i promocja przedsięwzięć policyjnych w zakresie profilaktyki na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego”²³. W ciągu ostatnich lat opracowano i wdrożono kilka programów na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego. Obecnie realizowane są założenia Narodowego Programu Poprawy Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego 2013–2020.

Biuro Prewencji i Ruchu Drogowego Komendy Głównej Policji inicjuje, realizuje i koordynuje wiele działań, którym przyświeca poprawa bezpieczeństwa na polskich drogach. Działania te mają charakter ogólnopolskich działań kontrolnych, organizowane są kampanie społeczne, akcje profilaktyczne oraz programy prewencyjne.

Jednym z ważnych czynników wpływających na bezpieczeństwo w ruchu drogowym jest świadomość uczestników ruchu, ich postawy moralne i kultura, a w tym względzie ważne są działania

²² *Działania Policji na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego. Ramowe kierunki do 2020 r.*, Międzynarodowe Seminarium Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, Gambit 2012.

²³ Zarządzenie nr 609 Komendanta Głównego z dnia 25 czerwca 2007 r. w sprawie sposobu pełnienia służby na drogach przez policjantów (Dz. Urz. KGP z dnia 16 lipca 2007 r.).

profilaktyczne. W tym celu w ostatnich latach podejmowane były działania mające na celu kształtowanie bezpiecznych zachowań uczestników ruchu drogowego poprzez działania kontrolno-profilaktyczne:

- „Znicz”, „Bezpieczne wakacje”, „Bezpieczne ferie”, „Bezpieczna droga do szkoły” – bezpieczeństwo ruchu drogowego w okresie weekendów oraz wyjazdów na ferie zimowe i wakacje letnie, w tym współpraca z Inspekcją Transportu Drogowego w zakresie kontroli autokarów zarówno na głównych ciągach komunikacyjnych jak również w rejonie miejsc zbiorowego wypoczynku ze szczególnym uwzględnieniem wyjazdów na weekendy²⁴;
- „Alkohol i Narkotyki”, „Trzeźwy poranek” – ukierunkowane na eliminowanie z ruchu drogowego kierujących znajdujących się pod wpływem alkoholu lub środków działających podobnie do alkoholu;
- „Pasy” – ukierunkowane na ujawnianie wykroczeń związanych z naruszeniem obowiązku używania pasów bezpieczeństwa przez kierujących i pasażerów, szczególnie dzieci;
- „Niechronieni uczestnicy ruchu drogowego” – działania, których celem było zwiększenie bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów oraz zwrócenie ich uwagi na konieczność stosowania się do przepisów ruchu drogowego;
- „Rowerem bezpiecznie do celu” – program realizowany we współpracy z Ministrem Spraw Wewnętrznych, miał na celu promowanie bezpieczeństwa rowerzystów-uczestników ruchu drogowego, akcja kierowana szczególnie do dzieci i młodzieży;
- „Fundusze Europejskie w drodze do szkoły” – głównym celem było podniesienie poziomu bezpieczeństwa najmłodszych uczniów.

²⁴ Komenda Wojewódzka Policji w Rzeszowie, *Analiza stanu...*, Rzeszów 2015, s. 65.

Kolejny obszar działań profilaktycznych to organizowanie kampanii społecznych. Z jednej strony mają one na celu kształtowanie bezpiecznych zachowań uczestników ruchu drogowego, z drugiej zaś ochronę uczestników drogowych. Przykładem takich kampanii społecznych jest ta realizowana w latach 2005–2013 pod hasłem „Klub pancernika klika w fotelikach”. Kampania miała na celu zwrócenie uwagi rodziców na bezpieczeństwo dzieci podczas przewożenia ich pojazdami. Adresatem kampanii były dzieci w wieku 4–12 lat oraz ich rodzice.

Innym przykładem jest kampania pod hasłem „Chroń życie, załóż odblask”. Działania zostały zainicjowane jesienią 2012 roku. Akcja adresowana była przede wszystkim do osób starszych, które są uczestnikami ruchu drogowego.

Kolejna kampania społeczna realizowana była pod hasłem „Jeźdź z głową”. Policja organizowała ją wspólnie z Bankiem Gospodarki Żywnościowej. Adresowana była do uczniów gimnazjów, w miejscowościach poniżej 50 tys. mieszkańców. Akcja w sumie objęła ponad 100 gimnazjów.

Cykliczny charakter ma kampania „Piłeś? Nie jedź!”. Jej głównym celem jest przekonanie kierowców do tego aby nie prowadzić pojazdów pod wpływem alkoholu.

Na uwagę zasługuje też kampania realizowana pod hasłem „Bezpieczny przejazd zatrzymaj się i żyj”. Akcja była zainicjowana przez PKP, ale policjanci wspierali kampanię przeprowadzając między innymi kontrole oznakowania i zabezpieczeń technicznych znajdujących się w obrębie przejazdów kolejowych.

Komenda Główna Policji merytorycznie wspiera również kampanię „Klub Bezpiecznego Puchatka”. Akcja ma na celu edukację i poprawę bezpieczeństwa dzieci, które rozpoczynają naukę w szkole.

Bezpieczeństwo dzieci na drodze ma również na uwadze kampania „bezpieczeństwo dziecka na drodze”. Akcja ma charakter informacyjno-edukacyjny. W szkołach, przedszkolach odbywają się spotkania Policji z dziećmi, nauczycielami. Integralną częścią są

także różnorodne konkursy i quizy. Kampanię finansuje Statoil Polska²⁵.

Jedną z ostatnich kampanii społecznych jest ogólnopolski projekt realizowany pod hasłem „Nie [przy]dzwoń za kierownicą”. Celem akcji jest zwrócenie uwagi kierowców na niebezpieczeństwo, jakie niesie ze sobą używanie komórki w czasie jazdy²⁶. Założeniem projektu jest zminimalizowanie niebezpiecznych sytuacji na drodze, będących wynikiem posługiwania się telefonem w czasie jazdy²⁷. Rozmowa przez telefon w czasie jazdy lub czytanie i pisanie wiadomości wpływa na obniżenie w znaczącym stopniu koncentracji kierowców. Na cele kampanii powstała specjalna strona internetowa²⁸, na której można znaleźć wiele praktycznych wskazówek, jak skutecznie zmienić przyzwyczajenia drogowe.

Oprócz kampanii społecznych policjanci przeprowadzają pogadanki w przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjach, wspierając w ten sposób wychowanie komunikacyjne. Dodatkowym, atrakcyjnym dla dzieci elementem tych spotkań jest tzw. „wóz propagandowy”, wyposażony w mobilne miasteczko ruchu drogowego. Policjanci aktywnie uczestniczą w rajdach rowerowych, jarmarkach, piknikach tematycznych i okolicznościowych, festynach, organizują konkursy plastyczne. Ponadto organizowane są pogadanki z osobami starszymi. Policjanci są powoływani do komisji oceniających umiejętność jazdy na rowerze przed wydaniem kart rowerowych i motorowerowych. Chętnie goszczą w komendach wycieczki. Policja współorganizuje happeningi na temat bezpieczeństwa. Przedstawione działania nie wyczerpują wszystkich, w których uczestniczyli policjanci w ostatnich latach. Pokazują jak szeroki i różnorodny jest to wachlarz działań. Należy stwierdzić, że działania Pionu Prewencji i Ruchu Drogowego obejmują szereg różnych obszarów. Są to inicjatywy polegające na

²⁵ [Www.statoil.pl/pl_PL/.../o-statoil/zaangazowanie-spoeczne.html](http://www.statoil.pl/pl_PL/.../o-statoil/zaangazowanie-spoeczne.html), 19.04.2015 r.

²⁶ [Http://www.policja.pl/pol/aktualnosci/111432,Kampania-spoeczna-quotNie-przydzwot.html](http://www.policja.pl/pol/aktualnosci/111432,Kampania-spoeczna-quotNie-przydzwot.html), 19.04.2015 r.

²⁷ Tamże, 19.04.2015 r.

²⁸ [Www.bezkomorki.pl](http://www.bezkomorki.pl), 19.04.2015 r.

współdziałaniu i koordynacji przy prowadzeniu analiz, które pokazują zagrożenia w ruchu drogowym. Kolejny obszar to działania o charakterze zapobiegawczym. Jak wynika z przeprowadzonej analizy Policja każdego roku inicjuje różne programy i kampanie zarówno o zasięgu ogólnopolskim, jak regionalnym czy lokalnym. Skuteczność tych działań z pewnością podnosi współpraca z różnymi instytucjami. Do zdań należy także wydawanie opinii do wniosków o wydanie zezwoleń na organizowanie zawodów sportowych, rajdów, wyścigów itp. oraz projektów organizacji ruchu lub planowanych zmian w organizacji ruchu. Policja na rzecz bezpieczeństwa w ruchu drogowym współpracuje również z Wojewódzką Radą Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, która zajmuje się organizacją i koordynacją ekip techniki drogowej i ekologii; z Inspekcją Transportu Drogowego, która nadzoruje wykonywanie transportu osobowego i towarowego, w tym przewozu materiałów niebezpiecznych. Ponadto Policja w zakresie bezpieczeństwa w ruchu drogowym współpracuje z: Krajową Radą Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego; Generalną Dyрекcją Dróg Krajowych i Autostrad; Żandarmerią Wojskową; Państwową Strażą Pożarną; Ratownictwem Medycznym; Strażą Miejską, Gminną; jak i również ze szkołami.

6. Zadania Policji w ramach realizacji Narodowego Programu Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego 2013–2020

Ważnym elementem przedsięwzięć na rzecz bezpieczeństwa w ruchu drogowym są rządowe programy, które określają cele priorytetowe tych działań oraz formułują zadania dla poszczególnych podmiotów tworzących Krajową Radę Bezpieczeństwa Drogowego. W latach 2005–2013 realizowany był rządowy program „Gambit 2005”²⁹. Jednak założone cele nie zostały zrealizowane, dlatego Krajowa Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego podjęła decyzję o opracowaniu nowego wieloletniego programu bezpie-

²⁹ Krajowy Program Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego 2005–2007–2013, GAMBIT 2005, Warszawa 2005.

czeństwa ruchu drogowego. Wynikiem prac było opracowanie Narodowego Programu Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego 2013–2020³⁰ obejmujący działania, które mają na celu:

1. Ochronę pieszych uczestników ruchu drogowego;
2. Kształtowanie jazdy z bezpieczną prędkością;
3. Kształtowanie bezpiecznych zachowań uczestników ruchu drogowego;
4. Dostosowanie infrastruktury drogowej do podstawowych standardów bezpieczeństwa ruchu drogowego;
5. Promowanie i eksploatacja bezpiecznych pojazdów;
6. Rozwój systemu ratownictwa na drogach;
7. Rozwój systemu zarządzania bezpieczeństwem ruchu drogowego, jako bazy do skutecznego rozwiązywania zidentyfikowanych powyżej problemów.

Wspomniany program ma charakter kompleksowej strategii poprawy bezpieczeństwa na polskich drogach na lata 2013–2020. Ostatecznym celem zaplanowanych działań jest osiągnięcie nie więcej niż 2 tys. ofiar śmiertelnych i 6 900 ciężko rannych w 2020 roku³¹. Działania zostały zaplanowane w pięciu obszarach³²:

1. Bezpieczny człowiek;
2. Bezpieczna droga;
3. Bezpieczna prędkość;
4. Bezpieczny pojazd;
5. Ratownictwo medyczne;
6. Opieka powypadkowa.

Program adresowany jest do wszystkich podmiotów, które ponoszą odpowiedzialność za bezpieczeństwo w ruchu drogowym. Jednym z tych podmiotów jest również Policja. Program ten wyznacza główne kierunki działań, w jakich należy podejmować przedsięwzięcia, by zostały osiągnięte zamierzone cele. Nie jest natomiast planem

³⁰ *Narodowy Program Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego 2013–2020*, Dokument przyjęty przez KRBRD w dniu 20.06.2013 r., Warszawa, czerwiec 2013.

³¹ Tamże, s. 13.

³² Tamże, s. 15.

konkretnych działań. W oparciu o cele i wyznaczone kierunki opracowywane są Plany realizacyjne na konkretne lata. Narodowy Program Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego wyznaczył następujące priorytety i kierunki działań³³.

7. Wyzwania dla polskiej Policji w zakresie poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym

Szacuje się, że w ciągu ostatnich dziesięciu lat liczba ofiar śmiertelnych wypadków zmniejszyła się o 28%. Jest to skutek różnorodnych działań podejmowanych przez Policję oraz szereg innych służb i instytucji inicjujących różnorodne programy, akcje i kampanie społeczne. Bezspornym jednak wydaje się stwierdzenie, że Policja w tym obszarze ma ogromne zasługi. Jednak efekty te nie są nadal zadowalające, ponieważ, jak już wspomniano, w Polsce prawdopodobieństwo śmierci w wyniku wypadku jest ciągle największe spośród wszystkich krajów Unii Europejskiej. Jednym z istotnych wyzwań jest stałe zwiększanie liczby policjantów pełniących służbę bezpośrednio na drodze. Zadanie to jest realizowane sukcesywnie od 2013 roku, jednak nadal w tym względzie istnieją potrzeby, które należy w najbliższych latach uzupełnić. Ważnym aspektem działań Policji w zakresie poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym jest zapewnienie porządku i płynności ruchu. Istotnym zadaniem w tym zakresie powinny być działania kontrolne o charakterze profilaktycznym.

Kolejnym wyzwaniem jest skuteczniejsze egzekwowanie przepisów ruchu drogowego. Do podstawowych problemów i wyzwań bieżących można zaliczyć:

- nadmierna prędkość, która stanowi najczęstszą przyczynę wypadków drogowych;
- piesi – największa liczba zabitych w wypadkach drogowych;

³³ Tamże, s. 67.

- motocykliści – użytkownicy dróg najczęściej dopuszczający się niebezpiecznych zachowań w czasie jazdy, brak akceptacji ze strony społeczeństwa.

Ważnym wyzwaniem jest wprowadzenie możliwości płacenia mandatów kartą. W tym względzie istnieje konieczność wprowadzenia stosownych rozwiązań legislacyjnych i organizacyjnych. Ponadto należy stale podnosić jakość sprzętu specjalistycznego i wyposażenia Policji ruchu drogowego.

Wprowadzenie nowoczesnych technologii, automatyzacja kontroli prędkości i wykroczeń, ujawnianie i eliminowanie z ruchu kierujących „po alkoholu” i „po narkotykach” to kolejne wyzwania stojące przed Policją ruchu drogowego. Wprowadzenie w wymienionych zakresach stosownych rozwiązań na pewno wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa na polskich drogach.

Kolejnym obszarem, na który należy zwrócić uwagę jest współpraca międzynarodowa w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego. Należy wzmocnić współpracę z Europejską Organizacją Policji Ruchu Drogowego TISPOL. Pozwoli to włączyć polskich policjantów w realizowanie projektów międzynarodowych na rzecz poprawy ruchu międzynarodowego.

Wszystkie wymienione obszary działań wymagają odpowiednich środków finansowych, które pozwolą na realizację strategicznych celów i priorytetów. Odpowiednie środki finansowe powinny zostać pozyskane na kolejne kampanie społeczne ukierunkowanych na wzrost świadomości najbardziej zagrożonych uczestników ruchu drogowego. Jednak jak wynika z przeprowadzonych analiz, mimo dużej skuteczności takich kampanii, Policja nie dysponuje odrębnymi funduszami, które mogłyby zostać przeznaczone na szeroko pojęta profilaktykę.

Należy pamiętać, że na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego, zmniejszenie liczby tragicznych wydarzeń i ofiar śmiertelnych z pewnością przyczyni się efektywniejsza współpraca z podmiotami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo ruchu drogowego. Bezsprzecznym jest fakt, że tragiczne w skutkach zdarzenia na polskich drogach w ostatnich latach mobilizują do działań

nie tylko policjantów, ale i organy władzy państwowej, samorządowej do podejmowania działań, które pozwoliłyby zwiększyć bezpieczeństwo uczestników ruchu drogowego, zarówno kierujących pojazdami, jak i pieszych. Ostatnim przykładem takich działań są zaostrzone przepisy Kodeksu Drogowego, które zaczęły obowiązywać od 18 maja 2015 roku³⁴. Przepisy te dotyczą karania kierowców za przekroczenie prędkości o ponad 50 km/h w terenie zabudowanym, kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwości, jazdę bez prawa jazdy, jak i osób przewożących za dużą liczbę pasażerów. Nowe są również zasady przewożenia dzieci w fotelikach. Ponadto w okresie wakacji łatwiej też będzie można stracić prawo jazdy, łapiąc maksymalną liczbę punktów karnych. Przybędzie na polskich drogach 100 nowych fotoradarów, uruchomione zostaną odcinkowe pomiary prędkości i rejestratory przejazdu na czerwonym świetle.

Mimo tych wszystkich działań Polska nadal należy do krajów, w których najczęściej dochodzi do zdarzeń drogowych ze skutkami tragicznymi. Z pewnością jednak żadne przepisy, ani działania Policji, nawet zakrojone na szeroką skalę, nie zastąpią rozsądku i rozwagi uczestników ruchu drogowego.

³⁴ Prawo o ruchu drogowym z dnia 9 kwietnia 2015 roku o zmianie ustawy (Dz. U. 2015, poz. 591).